

Péceli-badeni – Badeni-péceli régészeti kultúra

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI:

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/egyház/szervezet/vállalkozás) neve:
Települési Értéktár Bizottság, POLGÁRMESTERI HIVATAL, 2119 Pécel,
Kossuth tér 1. +36 (28) 662 007, ertektar@pecel.hu

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai

Név: Települési Értéktár Bizottság, Pécel,

Pannonhalmi Zsuzsa

Levelezési cím: 2119 Pécel, Petőfi u. 52

Telefonszám: +36-20-9432793

E-mail cím: pannonzsuzsa@gmail.com

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI:

1. A nemzeti érték megnevezése: Péceli – Bádeni kultúra

2. Fellelhetőségének pontos helye: A Nemzeti Múzeum - Rézkor kiállítása és raktára, vidéki múzeumok.

3. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik:
települési és Magyar Értéktár.

4. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása:

A PÉCELI – BÁDENI kultúra

Nevét azokról a településekről kapta, ahol a kultúrára jellemző tárgyakat találtak a legnagyobb számban.

Ideje: késő rézkor i.e. 2100 – 2000 köré tehető.

Viszonylag hosszú időszakokra letelepedett, földműveléssel, de főleg állattartással ezen belül szarvasmarha tenyésztéssel foglalkoztak.

A kultúra elterjedt egész Kárpát – medencében. A késő rézkorból sok telephely maradt fenn. Elterjedésük a nagy népességszámra utalnak. Több alkalommal délről több hullámban népcsoportok érkeztek. Békés életet éltek. De! ennek ellenére a Bodrogkeresztúri népcsoportot kiszorították.

Az Alföldön nyílt védtelen telepek nyomát találunk. A hegyekben erődített telepeken éltek.

A kezdeti fémgazdagság megszűnt. Rézből készült leletek: rézdiadém stilizált állati szarvakkal. Előkelő személy sírjából. Kisebb rézbalták, ár, rézcsőékszer, rézdiadém. Nagyobb réztárgyat nem találtak.

A szarvasmarha igavonó erejét is használták. Bizonyíték a budakalászi kocsimodell.

A Pécel – Bádeni kultúra telepei változó népességet mutat: Budakalász 400 sír,

Alsónémedi 40 sír. Településeik az Alföldön több háztípus nyomát megtalálták.

Négyzet alaprajzú, ovális kunyhók, nagyméretű házak. Barlangokban is fellelhetők az életük nyomai.

Halottak mellé ékszereket, edényeket, kő nyílhegyeket temettek. Különös szokás a szarvasmarha zsuigorított helyzetben való sírba helyezése. Erre csak a vezetőik sírjánál látunk példákat.

A Péceli kultúra idején terjedt el a halotthamvasztás. Ezzel új szertartások és új eszközök, tárgyak jelentek meg a halott kultusz kiszolgálására. Új szokások: a tűz megtisztít, új életet ad

A sírkő állítás szokása is megjelenik. Durván faragott kő a sír fölé. Ahol nem volt kő ott fából készült síremléket állítottak.

A földművelés erősödésével megtaláljuk a termékenység jelképét az „anyaistennőt”. Mint minden kultúrában itt is jelentős a kultusza. Sok helyről kerültek elő a késő rézkor termékenység idolkái.

A Péceli – Bádendi kultúra különleges tárgyai a Centerben talált ember alakú urnák. Rendkívül szép, magas szakmai tudást igénylő alkotások. Ember formájú urnák. Égett emberi csontokat tartalmaztak. Az „Istennőt” ábrázolja élet és halál urát, forrását. Kalicz Nándor szerint Trójában található formailag megegyező, de más funkciójú alkotások. Feltételezés, hogy Trójai kultúrával kapcsolatban lévő népcsoport, akik Magyarországra érkeztek.

A Péceli kultúra edényeire jellemző, hogy a rézművességet idézi. Vékony falú, barázdált felületű, színezett, polírozott zsírfényű. A legtöbb edény osztott, két része van szertartások során használták, kultikus tárgy.

A Péceli – Bádendi kultúra békés fejlődését i. e. 1900 körül új népcsoportok a legelőket elfoglalták. kezdetben felhúzódtak a védelemmel ellátott területekre. Egy idő után azonban beolvadtak megváltozott a kultúra jellege. Magyarország területén megszűnt a rézkor és új történelmi kor kezdődött: a BRONZKOR.

Új társadalmi viszonyokkal, vallással és új művészeti ágak megjelenésével.

A péceli Ráday – kastélyban a Nemzeti Múzeum munkatársai a Péceli – Bádendi kultúra tárgyaiból kiállítást rendezett. A kiállítás kurátora T. Bruder Katalin a Nemzeti Múzeum főrestaurátora volt.

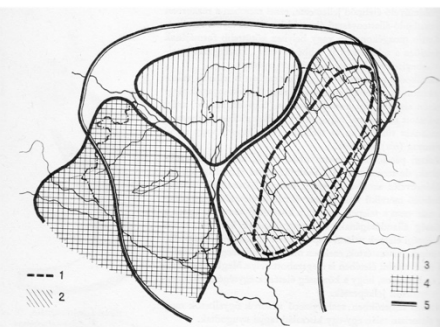
5. Indoklás az értéktárba történő felvételre:

A Pécel – Bádendi kultúra feltárása a magyar régészet és kultúrtörténet jelentős állomása volt. Jelentősége az i.e. 2100 – i.e.1900 későrézkor időszakának nagy létszámú és nagy területen élő jelentős kultúrával rendelkező népcsoportja volt.

6. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források): A Nemzeti Múzeum könyvtára

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális dokumentációja.



KALICZ NÁNDOR
AGYAG ISTENEK
A neolitikum és a rézkor
Emlékei Magyarországon
Corvina kiadó



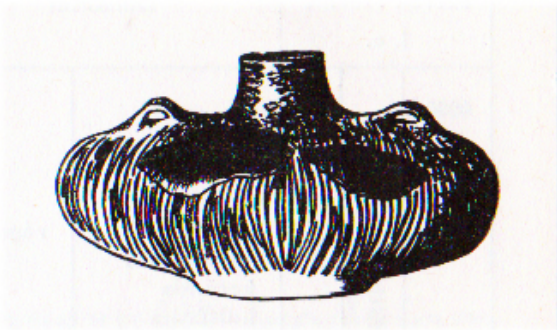
Pécel-Bádeni kultúra tárgyai Ember alakú edény-



kultikus tárgy
Kocsi alakú edény-
Budakalász
Ember alakú arcos
urna

Kétoasztású kultikus tál

Kétoasztású kultikus tál



Halbárka alakú edény

2. A javaslatához csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat.

**Pécel, 2016. év március 8.
Pannonhalmi Zsuzsa**